

Zápis ze zasedání Odborné skupiny Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením pro regionální rozvoj

Datum: 02.03.2023

Poradu řídil: Jiří Vencel (NRZP ČR)

Přítomni: Martina Jelínková (ÚV ČR), Andrea Klimečková (KÚ Libereckého kraje), Václav Krása (NRZP ČR), Edita Moučková (Pardubický kraj), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Radek Schindler (Magistrát hl. m. Prahy), Lucie Srpová (Středočeský kraj), Dagmar Steinbachová (KÚ Plzeňského kraje), Gabriela Svobodová (KÚ Moravskoslezského kraje)

Program jednání:

1. Pobytové, terénní a ambulantní služby v jednotlivých krajích
  - Zákon o sociálních službách předpokládá, že bude postupně ubývat pobytových služeb ve prospěch terénních a ambulantních sociálních služeb. Do jaké míry se tento předpoklad zákonodárce naplňuje? Pro posouzení trendu by bylo vhodné získat od krajů souhrnná čísla za posledních 5 let.
2. Jak je připraveno dotační řízení na podporu sociálních služeb v roce 2023
  - Souhrnná výše dotací na rok 2023 v porovnání s rokem 2022
  - Schválení dotací od MPSV – kdy?
  - Vypsání a schválení dotací z vlastních prostředků kraje - kdy a jaké?
3. Podpora služby odborné sociální poradenství
  - Jak byla tato služba finančně podpořena v posledních 5 letech?
4. Krajské plány vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením
  - Aktuální stav
  - Jak často probíhá monitorování (vyhodnocování) přijatého KPVP?
  - Kdy proběhlo poslední monitorování KPVP a s jakými výsledky?
5. Příprava novely zákona o sociálních službách
  - V současné době MPSV připravuje velkou novelu zákona o sociálních službách, zajímalo by nás, jaké změny či úpravy byste považovali za důležité a účelné v zákoně provést z hlediska MPSV, krajů, poskytovatelů a uživatelů.
6. Opatření obsažená v Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025 zaměřená na zlepšení situace sociálních služeb
7. Různé

Předseda Jiří Vencel (NRZP ČR) úvodem přivítal účastníky jednání a členky a členové se poté krátce představili.

Zástupci 13 krajů poslali podklady k jednotlivým bodům písemně předem. Z podkladů byl zpracován souhrnný materiál, který tvoří přílohu tohoto zápisu.

1. Pobytové, terénní a ambulantní služby v jednotlivých krajích

- Zákon o sociálních službách předpokládá, že bude postupně ubývat pobytových služeb ve prospěch terénních a ambulantních sociálních služeb. Do jaké míry se tento předpoklad zákonodárce naplňuje? Pro posouzení trendu by bylo vhodné získat od krajů souhrnná čísla za posledních 5 let.

Jiří Vencel připomněl, že ještě před vznikem zákona o sociálních službách panovala představa, že s přijetím zákona o sociálních službách se výrazná část péče přesune do terénních a ambulantních služeb a postupně bude pobytových služeb ubývat. To se však neděje. Je to dáno několika příčinami, přibývá čím dál více lidí, kteří nemají žádné příbuzné, potřebnost pobytových zařízení je tedy velká a lze předpokládat, že od budoucna bude ještě stoupat.

Jednotliví zástupci krajů se vyjadřovali k aktuální situaci a komentovali své odpovědi na předem rozeslané otázky uvedené v příloze zápisu.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj) potvrdila, že čísla pobytových sociálních služeb stoupají, vychází se z predikce, že populace stárne a pobytové služby jsou pro seniory více potřebné, ideálně na sociálně zdravotním pomezí, jde o plánovaný řízený proces. Ruku v ruce s tím stoupají počty ambulantních a terénních služeb, je třeba je rozvíjet nejen pro seniory, ale i pro osoby s atypickým chováním.

Radek Schindler (hl. m. Praha) uvedl, že nárůst není ani tak v počtu služeb, ale v nárůstu finančních prostředků. Terénní a ambulantní služby mají strmější nárůst.

Václav Krása (NRZP ČR) konstatoval, že Praha je v tomto ohledu specifická oproti krajům, ty jsou rozsáhlé a některé terénní služby se špatně zajišťují z důvodu velkých vzdáleností, v Praze je tedy větší rozvoj ambulantních služeb.

Lucie Srpová (Středočeský kraj) uvedla, že počty pobytových služeb neklesají, primární pro Středočeský kraj je posilování terénní péče, aby se odlehčovalo pobytovým službám.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj) informovala, že se Plzeňský kraj snaží stávající služby vyladit, přizpůsobit tomu, co je skutečně potřeba, často se překlápí z domovů pro seniory na domovy se zvláštním režimem, podpora terénních služeb je prioritní.

Edita Moučková (Pardubický kraj) sdělila, že Pardubický kraj podporuje rozvoj pobytových sociálních služeb, ale v případě služeb domovů pro OZP dochází ke snižování počtu lůžek a transformaci ústavních zařízení, aniž by se měnil celkový počet pobytových služeb. Kraj se zaměřuje na růst terénních a ambulantních služeb, počet služeb se zásadně nemění, roste jejich kapacita a dostupnost. V roce 2023 vznikla služba osobní asistence určená pro osoby s poruchami autistického spektra.

Jiří Vencel doplnil, že pobytové zařízení by mělo být chápáno jako záchranná síť pro nejvíce potřebné lidi s těžším zdravotním postižením.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj) informovala, že počet terénních a ambulantních služeb v Libereckém kraji do roku 2022 mírně klesal, v letošním roce se očekává mírný nárůst, neboť je realizován projekt zaměřený na klienty s duševním onemocněním a deinstitucionalizaci psychosociální péče do terénních a ambulantních služeb. Finanční prostředky narůstají ve všech typech služeb. V loňském roce vzniklo v Libereckém kraji jedno zařízení pro osoby s PAS.

Podle Václava Kráasy je potřeba vyvinout tlak na zvyšování finančních prostředků pro pracovníky v sociálních službách, mzdové prostředky jsou neadekvátní.

2. Jak je připraveno dotační řízení na podporu sociálních služeb v roce 2023

- Souhrnná výše dotací na rok 2023 v porovnání s rokem 2022
- Schválení dotací od MPSV – kdy?
- Vypsání a schválení dotací z vlastních prostředků kraje - kdy a jaké?

Jiří Vencl požádal o seznámení s aktuální situací, tento dotaz byl položen, protože finanční prostředky na dotační řízení podléhají schválení zastupitelstev, v některých krajích byla v minulosti velká prodleva.

Podrobné odpovědi zástupců krajů jsou uvedeny v příloze usnesení.

Radek Schindler (hl. m. Praha) uvedl, že je patrný nárůst finančních prostředků, schválení zastupitelstvem proběhlo v únoru 2022. Rozdělování proběhne dvoukolově.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj) sdělila, že finanční prostředky budou teprve schvalovány.

Lucie Srpová (Středočeský kraj) informovala, že v letošním roce budou finanční prostředky schváleny a půjdou poskytovatelům dříve, než tomu bylo v roce 2022.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj) uvedla, že krajské dotační tituly zůstaly na úrovni roku 2022.

Edita Moučková (Pardubický kraj) sdělila, že došlo ke zvýšení souhrnné částky dotací oproti roku 2022.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj) informovala, že došlo k nárůstu u dotací MPSV i krajského úřadu.

Václav Krása upozornil, že MPSV vyplácí mimo dotací krajům také dotace na celostátní projekty, kde došlo k velkému zpoždění, jde např. o Linku bezpečí. MPSV vypsalo dotační řízení až začátkem února 2023, některé služby poskytované v krajích jsou nyní v tíživé situaci, nemají finanční prostředky, zřejmě dojde k výrazné redukci těchto celostátních služeb. Jde o 1,6 mld. Kč.

3. Podpora služby odborné sociální poradenství

- Jak byla tato služba finančně podpořena v posledních 5 letech?

Jiří Vencl uvedl tento bod tím, že přibývají připomínky k tomu, že na většině krajů je oblast odborného sociálního poradenství nepreferovaná, dotace například zůstaly na stejné výši jako před několika lety. V zákonu o sociálních službách je uvedeno 6 typů odborného sociálního poradenství, např. v Jihočeském kraji je problém, že narůstají další služby odborného sociálního poradenství, ale jejich dostupnost se nerozšiřuje, jde např. o zařízení hospicové péče, kde sociální pracovník má smysl, ale je otázka, zda má smysl na celý pracovní úvazek, odborné sociální poradenství by mělo být pojato pro celou veřejnost, ne jen jako úzce specializovaná poradna pro klienty hospicu.

Podrobnější informace jednotlivých krajů jsou uvedeny v příloze zápisu.

Radek Schindler (hl. m. Praha) je také přesvědčen, že poradenství by nemělo být zúženo na klienty jednoho zařízení. Počet poskytovatelů je v Praze stabilní a finanční podpora stoupá.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj) uvedla, že počet služeb za posledních 5 let je víceméně stejný, náklady stoupají, dle schváleného individuálního projektu vyplývá, že není efektivní mít v kraji tolik individuálních poraden. Poradny jsou často nízkouvazkové, což způsobuje komplikace v případě zajištění zastupitelnosti poradců.

Lucie Srpová (Středočeský kraj) sdělila, že je vidět mírný nárůst podpořených poskytovatelů.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj) uvedla, že počet služeb je stejný, mírný finanční nárůst je, ale tato oblast není v rozvoji příliš podporována s výjimkou dluhového poradenství a poradenství spojeného s reformou psychiatrie.

Edita Moučková (Pardubický kraj) informovala, že i když počet služeb zůstává stejný (20 služeb odborného sociálního poradenství), výrazné je navýšení finančních prostředků na tuto službu. Pardubický kraj se zaměřuje též na dluhové poradenství, podporu neformálních pečujících a reformu psychiatrické péče. Krajské metodické sociální práce metodicky vedou sociální pracovníky obcí k tomu, aby řešili situace klientů komplexně.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj) potvrdila podobný trend jako v ostatních krajích.

Václav Krása je přesvědčen, že center denních služeb zatím moc není, budou vznikat zřejmě často při psychiatrických léčebnách, což organizace moc nechtějí. V současnosti je obrovský nárůst klientů a poradenských služeb zaměřených na přiznávání invalidních důchodů, dávek lidem se ZP, bydlení lidí se ZP apod.

Jiří Vencel uvedl, že v připravované novele zákona o sociálních službách u poradenství se uvažuje, že pokud byl stanovený pracovní úvazek 1, tak by do budoucna měl být 1,21, aby byla možná zastupitelnost, to však znamená o 20 % větší náklady.

4. Krajské plány vyrovnavání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

- Aktuální stav
- Jak často probíhá monitorování (vyhodnocování) přijatého KPVP?
- Kdy proběhlo poslední monitorování KPVP a s jakými výsledky?

Radek Schindler (hl. m. Praha) konstatoval, že Praha nemá platný plán, ale byl vyhodnocen alespoň ten, jehož platnost skončila, z 52 opatření, bylo splněno 37, částečně 11, nesplněna 4.

Jiří Vencel vznesl dotaz, zda by nemohl dostat vyhodnocení krajského plánu, sloužilo by pouze pro interní potřebu a jako vodítko pro vytvoření nového krajského plánu.

Radek Schindler situaci zjistí a vyhodnocení případně zašle.

Václav Krása vznesl na nejbližším jednání s novým primátorem Bohuslavem Svobodou požadavek na nový krajský plán.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj) informovala, že aktuální krajský plán má platnost do roku 2026, monitorován je jednou ročně.

Lucie Srpová (Středočeský kraj) uvedla, že kraj aktuálně realizuje nový plán na období 2023-2025, vyhodnocení předchozího plánu proběhlo na konci roku 2022 s tím, že naplněn byl z cca 89 %, dílčí hodnocení probíhá čtvrtletně a na konci roku je velké zhodnocení.

Dagmar Steinbachová (Plzeňský kraj) sdělila, že aktuální krajský plán je platný na léta 2019-2023, vyhodnocování je radě kraje předkládáno každoročně. V přípravě je plán na období 2024-2028 ve spolupráci s NRZP ČR Plzeňského kraje.

Edita Moučková (Pardubický kraj) informovala, že v prosinci 2021 dávali ke schválení do zastupitelstva 5. krajský plán na období 2022- 2026, monitorování probíhá jednou za rok nebo dle potřeby, za účasti dalších subjektů, mimo jiné i NRZP Pardubického kraje, se kterou je dlouhodobě nastavena dobrá spolupráce. Vyhodnocení je dostupné na webových stránkách Pardubického kraje.

Andrea Klimečková (Liberecký kraj) uvedla, že aktuální plán je platný na léta 2021- 2024, monitorování probíhá také jednou ročně, většina aktivit plánu je plněna, jen některé byly plněny

částečně, splněn v posledních dvou letech nebyl Euroklíč, krajská dotace nebyla využita, protože nebyla vytipována vhodná místa k podpoře.

Jiří Vencel konstatoval, že je důležité, že ve 13 krajích jsou krajské plány realizovány, když končí platnost některého z nich, většinou se již pracuje na novém.

5. Příprava novely zákona o sociálních službách

- V současné době MPSV připravuje velkou novelu zákona o sociálních službách, zajímalo by nás, jaké změny či úpravy byste považovali za důležité a účelné v zákoně provést z hlediska MPSV, krajů, poskytovatelů a uživatelů.

Pavel Ptáčník (Úřad vlády ČR) vysvětlil, že tato otázka byla položena, protože sekretariát Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením je prostřednictvím zmocněnkyně vlády pro lidská práva připomínkovým místem v rámci meziresortního připomínkového řízení a nápady na zlepšení fungování celého systému jsou vítány.

Jiří Vencel uvedl, že MPSV přemýšlí do budoucna nad tím, jak financovat sociální služby. Jde o to lépe precizovat stávající systém, zvažuje se posílení přesunu kompetencí i financí na kraje.

Václav Krása informoval, že k tzv. malé novele zákona o sociálních službách vznesla NRZP ČR zásadní požadavek, aby byl zvýšen příspěvek na péči, neboť je potřeba reagovat na inflaci, s valorizací příspěvku na péči se počítá v souvislosti s valorizací důchodů, nejdříve od roku 2024. NRZP ČR v připravované novele zákona bude proti tomu, aby celá kompetence přešla na kraje, MPSV by se zbavilo veškeré kompetence v této oblasti, v ČR musí být jednotný systém, který bude moci MPSV regulovat. Způsob financování by byl nejčistší, kdyby byl přes příspěvek na péči, posílila by se tím domácí péče, i pro zařízení by to byla určitá jistota.

Radek Schindler (hl. m. Praha) seznámil s připomínkami hl. m. Prahy, personální a materiálně technické standardy byly uvedeny ve formě příliš stručných tezí. Nesouhlasí s návrhem uvedeným v § 92 na změnu místní příslušnosti pro poskytování sociální služby podle toho, kde se osoba zrovna zdržuje, nikoliv podle trvalého bydliště, což by bylo pro Prahu velmi komplikované. Je potřebné dát do zákona definici služeb komunitního charakteru, tato definice dosud v zákoně chybí.

Gabriela Svobodová (Moravskoslezský kraj) uvedla, že v zákoně není mnoho změn, kraj zcela odmítl teze pro komplikovanost výpočtů personálních standardů i pro formulování komunitních služeb. Je potřebné si nastavit jasné a jednoznačné definice, pojmy nejsou vysvětleny, každý je může chápat dle svých zkušeností. Personální standardy jsou dle výpočtů nízké a jsou nereálné.

Podle Edity Moučkové (Pardubický kraj) má kraj problémy s osobami bez domova – uživateli návykových látek. Bylo by dobré, kdyby byl stanoven minimální personální a materiálně technický standard zejména u pobytových služeb sociální péče. Je to snížený standard pro osoby, které mají nižší standard bydlení, nikoliv však péče. Pardubický kraj navrhuje, aby poskytovatel nemohl přijmout od osob blízkých úhradu, která je nad rámec maximální úhrady, a nemohl podmiňovat uzavření smlouvy o poskytování sociální služby uzavřením dohody o spoluúčasti či jinou dohodou o nadstandardní péči.

6. Opatření obsažená v Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025 zaměřená na zlepšení situace sociálních služeb

Tento bod uvedl Pavel Ptáčník. V Národním plánu je oblast 5 týkající se nezávislého života, která se zaměřuje na oblast sociálních služeb. Již v rámci hodnocení roku 2021 musely být termíny splnění stěžejních úkolů posunuty, hodnocení letošního roku bude podobné. Tato oblast obsahuje

opatření zaměřená na život lidí se ZP ve svém sociálním prostředí, podporu rozvoje terénních a ambulantních služeb, podporu samostatného života lidí se ZP, podporu zázemí pro výkon sociální práce na obcích, dostupnost sociálních služeb apod. Je potřebné, aby se služby nepřekrývaly a aby byl vytvořen a právně ukotven personální a materiálně technický standard tak, aby to bylo realizovatelné pro poskytovatele a financovatelné pro kraje. Další téma je zavedení institutu supervizí. K financování sociálních služeb uvedl, že by se měla začít zvažovat forma pojištění na péči. Dalšími tématy je deinstitucionalizace a dostupnosti informací pro osoby se ZP a tlumočnické služby pro osoby se sluchovým postižením.

Oddalování řešení systému poskytování sociálních služeb může přivést celý systém až ke kolapsu.

7. Různé

Jiří Vencel vyzval ke sdělení námětů na příští jednání, které lze zaslat i písemně.

Radek Schindler (hl. m. Praha) navrhl jako téma na další jednání zkušenosti krajů s elektronickým evidenčním informačním systémem sociálních služeb.

Jiří Vencel k tomu uvedl, že to je cíl MPSV, které se snaží, aby byl do budoucna jednotný evidenční sociální systém.

Poté Jiří Vencel poděkoval členkám a členům za účast, sdělil, že další zasedání je plánováno na podzim tohoto roku a jednání ukončil.

V Praze dne 21.04.2023

Zapsala: Martina Jelínková
tajemnice VVOZP

Schválil: Jiří Vencel
předseda Odborné skupiny